

1953

den 5 januari:

Philipp telefonerade att han talat med Kabinettssekreterare Lumberg om den person som enl. brev från Tyskland till Bib Adelsköld skulle kunna meddela upplysningar om möjligheterna att rädda Raoul. Lundberg hade omedelbart givit Philipp uppdrag att på UD:s bekostnad resa till Tyskland för att komma i förbindelse med honom. Han skulle flyga dit den 7 januari.

Den 6 februari I Dagens Nyheter har i dag påbörjats en artikelserie, varin en av de italienska diplomater, som vittnat om sin förbindelse med Raoul i fängelset Lefortovskaja, Claudio de Mohr skall redogöra för sina erfarenheter i ryska fängelser.

den 4 februari: DN:s artikelserie med de Mohrs redogörelse för sin fängelsevistelse i Ryssland och sin förbindelse med Raoul har fortsatt dagligen under veckan.

den 8 februari. I dag har Dagens Nyheter en mycket skarp ledare, grundad på de Mohrs berättelser ang. hans fängelsevistelse i Ryssland. Tidningen kritiserar UD och kräver kraftigare åtgärder. Maj anser att något måste göras men Philipp avråder.

Den 11 februari: Philipp har idag haft ett timslångt samtal med Kabinettssekreterare Lumberg, som icke tycks se någon utväg att taga upp saken med ryssarna. Philipp anser inte heller att man nu bör avlåta någon ny not. Synne tycker däremot att man nu bör utnyttja det stora intresse som de Mohrs berättelse väckt.

den 8 februari: I dag hade Dagens Nyheter en mycket skarp artikel (ledare) grundad på de Mohrs berättelse.

Den 19 februari: Philipp kom med ett brev från doktor Engelson i Genève som önskar sätta igång en stor kampanj för Raoul ibland frimurare och andra organisationer. Philipp är beredd att fara ner till Schweiz för att hålla föredrag i Zürich, Bern och Basel. Då han inte behärskar franska anser han det lämpligast att Guy håller föredrag om Raoul i Genève. Då förnärvatande är strängt upptagen av sitt doktors arbete, ställa vi oss tveksamma till detta förslag.

Den 24 februari: I ett brev till Maj har Dr. Engelson i Genève åter upptagit frågan om en stor kampanj för att göra Raoul känd i världen, som enl. hans mening är i behov att få en symbol för oegennyttia och offervillighet. Han anser denna fråga så betydelsefull så att den bör fullföljas, även om utsikterna för Raouls befrielse därmed skulle minska. Efter konferens mellan Maj och Philipp har den sistnämnde i Maj's namn skickat ett brev till Engelson, vari hon framhåller att Raouls befrielse är det primära

1953

Sid 2.

och anhåller att Engelsson icke skall företaga sig någonting förrän han konfererat med Philipp vid dennes eventuella ankomst till Schweiz.

~~XXXX~~ mars den 5: Det meddelas i dag att Stalin fått ett slaganfall som befaras medföra hans död inom kort. Den gamle banditen som lik en ny Djenkis Khan lagt en stor del av världen under sitt tyranniska välde och kallblodigt offrat miljoner människors liv, skall nu sluta sin olycksbringande tillvaro. Allmänt undras vad som skall komma efteråt. Det är troligt att regeringsmaskineriet i Politbyrån kommer att fungera en tid framåt, men att de inflytelse rikaste medlemmarna inom densamma komma att råka i strid om makten och att en sådan maktstrid kan medföra betydelsefulla ändringar kanske ett sönderfall av det stora Sovjetväldet. Vi hoppas att urvecklingen skall visa sig gynnsamt för Raouls vädkommande.

Den 28 mars: Besök av Sohlman som meddelade att han den 12 februari 1953 talat med Vyshinsky om Raoul. Denne hade fortfarande förnekat, att Raoul befunde sig i rysk fångenskap, och hans inställning i frågan tycks ha hårdnat, vilket Sohlman tillskrev de Mohrs artikelserie i DN. Philipp som var närvarande vid besöket framhöll att det efter Stalins död borde föreligga ett så gynnsamt tillfälle att utverka Raouls befrielse, att detsamma icke finge försummas, och att Sohlman som doyen i den diplomatiska kåren i Moskva borde ha särskilda möjligheter att utnyttja detta tillfälle. Han framhöll vidare att han icke hade någon skuld till artikelserien i DN utan i stället lojalt hållit den överenskommelse, som träffats med UD, om tystlåtenhet i Raouls angelägenheter, oaktat att denna tystlåtenhet medfört att han sedan ett år varit i så gott som fullständig avsaknad av inkomster, men att detta inte kunde fortgå under någon längre tid, och att därför publiciteten om Raoul snart måste återupptagas om inte UD, nu visade tillräcklig energi. Sohlman som föreföll illa berörd av Philipps anföranden, förklarade att han skulle göra allt vad han kunde men förklarade att han endast var en tjänsteman, som hade att utföra de order, som gavs honom av hans chef. Han verkade ganska svag och hjälplös, föga ägnad att stängas med de ryska politikerna.

Den 4 april: dag ringde Philipp och omtalade att han ringt Lundberg, som nu hemkommit från F.N., och framhållit nödvändigheten att nu göra en ny démarch i Moskva för att utnyttja den ändrade inställning, regeringen där visat och som senast tagit sig uttryck att man frigivit de judiska läkare ~~XXXXXX~~ som nyligen häktats och anklagats för att ha bragt Sjeanew om livet. ~~XXXXXX~~

1953

sid 3.

Lundberg hade lovat att överväga saken med Sohlman, som inte skulle återvända till Moskva förrän ett avgörande härom träffats.

Den 11 april Enl. vad Philipp meddelat Maj har ambassadör Sohlman som fått i uppdrag att hos de ledande i Moskva, Malenkov, Molotov, eller Beria, söka utverka Raouls befrielse, icke lyckats få företräde hos någon av dem. Ryske ambassadören i Stockholm skulle nu uppkallas till UD. och anmodas att till marskalk Vorosjilov framföra den svenska regeringens krav. Samtidigt ämnar man genom Hammarskjöld påverka Vysjinsky, som nu är Rysslands ombud i F.N.

Den 17 april Philipp ringde och meddelade att kabinettsskreterare Lundberg omtalade för honom att Rodionov den 13 april varit uppkallad till UD. och då förstädigats att hos Molotov utverka företräde för Sohlman hos Malenkov. Sohlman har fått uppdrag att då framlägga skriftlig framställning från UD. om Raouls befrielse.

den 11 Maj: Besök av Maj och mig hos Konungen, till vilken vi framförde ett tack för hans medverkan till en ändrad inställning hos UD. gentemot Raouls sak och för Illis quorum. Samtidigt framhöll vi att det nu efter regimförändringen i Ryssland föreläge ett tillfälle att försöka få tillbaka Raoul som inte finge försummas. Då det enligt vad som upplysts oss icke lyckats Sohlman att få förbindelse med de ledande i Ryssland ^{d. hem-} framställde vi att Konungen personligen skulle vända sig till Rysslands statschef marskalk Vorosjilov med en framställning om Raouls återsändande. Konungen hade tydligen genom Palmstirna^e informerats om vår hemställan. Han förklarade att UD enl. hans mening gjort allt vad den kunnat, men ville taga upp saken med sina rådgivare Stats- och -utrikesministrarna. Han verkade gammal och trött, men lyssnade uppmärksamt till vad vi hade att säga. Det framhölls bl.a. från vår sida att UD. tidigare inte visat något intresse för Raouls sak, utan först på senare tiden visat någon större aktivitet.

Den 18 maj: Då Philipp ansåg det möjligt att generalsekreteraren hos F.N. Dag Hammarskjöld skulle kunna uträtta något för Raoul, hade Maj vänt sig till hans sekreterare (att) med anhängan att jag och Philipp skulle få träffa honom under någon av de dagar han vistades i Stockholm. Sekreterare ringde mig och utsatte tid till den 20 maj.

Den 20 maj: Hammarskjöld mottog oss mycket vänligt och vi hade ett förtroligt samtal under c:a 40 min. Han sade sig vara mycket intresserad av Raouls fall, men ansåg att det vore mest att vinna på direkta förhandlingar mellan svenska och ryska myndigheter, i F.N. hade han ingen annan ryss att vända sig till än Vysjinsky, som var ackrediterat ombud där och dennes inställning till frågan var negativ. Om emellertid de svenska

myndigheternas förhandlingar icke ledde till resultat och dessa begärde hans bistånd, skulle han taga upp saken. Philipp framhöll att Sohlman icke utvecklade någon energi, vilket enl. Philipps uppfattning berodde på att S. inte ville riskera att lämna Moskva där hans ryskfödde hustru önskade kvarstanna. S. hade sagt till Philipp att han inte önskade mista sitt jobb. Som en motsats till honom framhöll Philipp minister Brändström Hammarskjöld medgav att Sohlman icke var någon Brändström, men ansåg att man icke kunde skicka någon särskild envoyé till Moskva för att förhandla i Raouls fall, Det kunde emellertid tänkas att Sohlmans överordnade Lundberg kunde fara dit och taga upp saken. Han skulle tala med Lundberg därom, då han återkom till Stockholm i början av juni. Han förklarade slutligen att han ^{med} hjärta och hjärna ville arbeta för saken.

Den 9 juni: Tillsammans med Philipp och fru Bellander ~~och fru Bellander~~ besökte vi i dag kabinetssekreteraren Lundberg i U.D. Denne meddelade därvid att han för någon tid sedan haft ett långt samtal om Raoul med en tjänsteman vid den ryska Stockholmsambassaden, som ansågs vara ombud för N.K.V.D. Denne hade förklarat att han skulle avlägga rapport om saken direkt till Molotov. Sohlman hade sedan haft företräde hos Molotov, som lyssnat till vad han hade att säga men efteråt hänvisat till Vysjynskys not. Sohlman hade efteråt den 21 maj samtalat om saken med Semjonov, vilken ansågs vara Berias representant i det ryska utrikesdepartementet. Lundberg räknade med att ^{de} argument, som framförts vid dess-a samtal, skulle övertyga de ryska myndigheterna om allvaret i de svenska framställningarna.

Från vår sida framhölls att de omslag i ryssarnas beteende, som i åtskilliga fall ägt rum efter Stalins död, måste utnyttjas för att även i Raouls fall försöka få fram en ändrad inställning. Då Sohlman enl. vad han själv sagt, bara vore en tjänsteman, som utförde sina förmäns order, skulle det vara ~~(en) tjänsteman~~ fördelaktigt om någon annan mer auktoritativ person framförde de svenska önskemålen i Moskva. Hammarskjöld hade i detta sammanhang framfört Lundbergs namn. På fråga medgav Lundberg att Hammarskjöld talat med honom om saken och såde sig vilja överväga om han skulle resa till Moskva.

Den 10 augusti: I dag besökte Maj och jag och Philipp kabinetssekreteraren Lundberg, som meddelat Philipp att han hade vissa saker att säga. Han meddelade nu att ambassadör Rodionov den 16 juli muntligen förklarat för Undén att Raoul icke funnits och icke finns i Sovjetunionens område. Lundberg ansåg att detta meddelande härrörde från det ryska utrikesdepartementets chef, d.v.s. Molotov. Han ansåg att det inte kunde godtagas som något definitivt besked, särskilt som det framförts muntligt, U.D. ansåg

1953

sid 5

tvärtom att arbetet för Raoul borde fortsättas. Nyligen hade man fått upp ett nytt spår, som syntes utvisa att Raoul överförts från Lefortovskaja - fängelset till ett fångläger där behandlingen skulle vara avsevärt bättre än i fängelset. Den person, som lämnat dessa uppgifter, skulle ha fått dem av en person, som sammanträffat med Raoul i fånglägret i början av år (1952) 1952. Denne person hade sedan flyttats till ett av satellitländerna för att ranskas för krigsförbrytelse. Raoul hade bett honom framföra en framställning till de svenska myndigheterna om åtgärde för hans befrielse. UD. ämnade nu närmare undersöka sagesmannens tillförlitlighet samt också försöka komma i direkt kontakt med den person, som sammanträffat med Raoul. Därefter kunde UD. bli i tillfälle att göra nya kraftigare framställningar till de ryska myndigheterna.

Philipp framhöll att våra säkraste argument vore Dekanosovs och ambassadör Kollontays meddelande att Raoul omhändertagits av de ryska myndigheterna och att det icke vore antagligt att de lät påverka sig av vittnesmål från hemkomna fångar.

Den 12 augusti Lundberg meddelade i telefon att de upplysningar, som erhållits ang. den person, som lämnat upplysningar om Raouls förflyttning, utvisat att man hade all anledning att hysa tilltro till honom. Enligt hans uppgifter skulle Raoul ha befunnit sig i fånglägret ganska långt fram under 1952. Lundberg ansåg att man borde avvakta det nu funna spårets fullföljande, innan nya framställningar gjordes hos ryssarna.

Den 24 augusti: Tillsammans med maj och Philipp var jag i dag uppe hos kabinettssekreterare Lundberg, som redogjorde närmare för det senaste spåret. Han ville avvakta ytterligare resultat av detta spår, innan någon ny not skickades till ryssarna, då han ansåg en sådan kunna bli kraftigare om spåret gäve säkert resultat. Om så icke bleve fallet, skulle likväl en not, grundad på det tidigare materialet, expedieras. Vid vårt närmast föregående besök hade Lundberg omnämnt att en rumän vid namn Carl, som enl. av Sandbergs uppgift varit tillsammans med Raoul i ett ryskt fångläger år 1945, numera anträffats i Rumänien, men att han inte vågat lämna några meddelanden eller sätta sig i förbindelse med de svenska myndigheterna i landet. På närmare förfrågan av Philipp, som vid studierna av akterna ang. Raoul funnit att rapport ingått till UD. om av Carl lämnade uppgifter ang. Raoul, meddelade Lundberg nu att judiska mellanhänder kommit i förbindelse med Carl och att denne därvid bestyrkt att han sammanträffat med Raoul, men att han sedan blivit så uppskrämd av de svenska myndigheterna icke kunnat komma i kontakt med honom och inhämta närmare upplysningar av honom.

6
Lysningar av honom

Den 26 september : I dag var jag uppe hos kabinettssekreterare Lundberg tillsammans med Maj och Philipp. Vi yrkade på att en note skulle omedelbart avgå till Ryssland, vari Rodionovs i juli lämnade meddelande skulle gendrivas samt uppgift begäras om vad som hänt Raoul sedan han enl. officiella ryska meddelanden omhändertagits av ryska myndigheter och förts till Ryssland. Lundberg förklarade emellertid att någon ny note icke skulle skickas förrän någon närmare resultat och kännedom om detta spår vunnits. På en begäran av Philipp att få närmare kännedom om detta spår sade Lundberg att han vore förhindrad på grund av den tystnadsplikt, som Lundberg förbundit sig till. Philipp började sedan tala om den bristfälliga organisation och de felaktiga uppgifter, som enl. hans uppfattning förekom inom utrikesförvaltningen, vilket synbart irriterade Lundberg. Enl. vad Philipp efteråt meddelade avsåg han med sin kritik att skrämna Lundberg för en framtida tidningspolemik mot UD. På eftermiddagen hörde vi av Kriminalkommisariern Otto Dahlsson, att han var insatt på det nya spåret och ansåg det samma så pass värdefullt att man under någon månad borde avvakta dess slutförande.

Den 7 november: Philipp ringde i går och meddelade att han och Otto Danielsson sedan flera dagar ringt till Svenska Röda Korset generalsekreterare Beer för att tala med honom om en hänvändelse beträffande Raoul till Ryska Röda Korset, som nyligen förklarat sig villigt att efterforska utländska fångar vilka fortfarande vistades i Sovjetunionen. Beers sekreterare hade emellertid alltid sagt att han var upptagen, Philipp bad mig därför att ringa till Beer i denna sak. När jag i dag på morgonen ringde Beer och han efter en stund kom till telefon, verkade han ganska skygg och gav först en lång utläggning om anledningen till ryska Röda Korsets uttalande, som skulle ha föranletts av en démarché av Belgiska Röda Korset ang. vissa belgiska krigsfångar i Ryssland. Han uppgav därefter att Svenska Röda Korset under hand gjort efterforskningar efter Raoul och skulle fortsätta därmed. Man väntade att en rysk röda kors delegat skulle passera Stockholm om en tid och ämnade vända sig till honom beträffande Raoul. Däremot ville man inte göra en officiell hänvändelse till ryska röda korset, då man var ängslig att ryssarna då kunde anse sig förlora sitt ansikte och avbryta vidare förbindelser. Han liksom också röda korsets ordförande justitierådet Sandström ville undvika all offentlighet beträffande denna sak och därför inte ha med Philipp att göra, med hänsyn till dennes skrivelser mot UD. Då jag invände att Philipp sedan ett par år samarbetade med UD, och inte längre publicerade någonting i saken, anförde Beer, att Philipp tidigare under Folke Bernadottes tid haft en kontrovers med (Jan de Geer) röda korset och att man därför ville undvika hans inblandning i saken.

1953

7

När jag sedan meddelat Philipp mitt samtal med Beer, omtalade han att han kort före Folke Bernadottes död fått meddelande att dennes liv var i fara och därför ~~ansetts~~ sig skyldig och ~~därför ansatts~~ sig skyldig att framföra en varning till honom. Han hade kommit i förbindelse med Jan de Geer, som då tjänstgjorde som Bernadottes sekreterare och framfört varningen. De Geer ^{hade} ~~att~~ då sagt honom att inte lägga sig i saken, som inte angick honom, varefter ett skarpt meningsbyte uppstått dem emellan. Maj erinrade sig detta. Hon hade vid detta tillfälle för Philipps räkning tagit reda på det telefonnummer på vilket De Geer kunde träffas. Philipp förklarade att han skulle vända sig till kabinetssekreterare Lundberg och be honom klarlägga läget för Beer.

Senare på dagen meddelade Philipp att Lundberg talat med Beer, varvid han skulle sagt honom att U.D. hade lika stort förtroende för Philipp som för sina egna och att Beer borde i samråd med Philipp formulera en skrivelse från Sv. Röda Korset till det ryska beträffande Raouls åter-sändande. Beer skulle till Lundberg ha sagt, att han visst inte hade nå-
got emot att samarbeta med Philipp och att mina uppgifter härom ^{berod-}berodde på missuppfattning. Beer hade sedan ringt Philipp och föreslagit ett sammanträffande med honom. Han hade därvid sagt att Röda Korset var tack-samt för Philipps varning till Folke Bernadotte och bett att jag skulle överse med det missförstånd som uppkommit. Den begärda framställningen till Ryska Röda Korset skulle avgå snarast möjligt, så fort en skrivelse från Maj med begäran härom inkommit till honom. En sådan skrivelse över-sändes samma dag till Philipp för att genom honom överlämnas till Beer. Episoden är typisk både för den motvilja att göra någonting i Raouls sak och den avoghet mot Philipp, som råder i vissa kretsar, samt för den ser-vilitet, som visas då man på högre ort uttalar några önskemål i saken.

Den 16 november: Den ryska s.k. fredskommittén hade inbjudit en del sven-ska fredsvänner till en resa i Sovjet. Philipp hade vidtalat en av dem Holger Eriksson att med sina ryska värdar tala för Raouls sak och fram-hålla för den ~~(ikten)~~ vilket hinder för förbindelserna mellan Sovjet och Sverige Raouls kvarhållande i Ryssland måste vara. Efter sin återkomst har Eriksson berättat att han under resan haft ett långt samtal om Raoul med den ryska färdledaren, som ansågs tillhöra N.K.V.D. och att denne därefter ~~och denne därefter~~ bett Eriksson att skicka honom en utförlig P.M. om saken. Philipp har nu tillsammans med Arne Lundberg utarbetat en så-dan P.M. som skall lämnas till Eriksson för vidare befordran.

1953

På grund av de alltmer intima förbindelser, som knutits mellan ryska och svenska idrottskretsar, har Philipp försökt att påverka de svenska idrottskamparna att avbryta dessa förbindelser om inte Raoul återsändes. Då hans försök stött på svårigheter har Synne Bellander uppvaktat Bo Ekelund och en annan av ledarna en Kapten Carlsson i saken och, ehure dessa i det längsta försökte komma ifrån det hela, förmått dem utlova att de skulle skriva till den ryska idrottsledningen, om önskvärheten att de ryska myndigheterna återsänder Raoul.

Den 1 december på rotary lunchen i dag satt jag bredvid Beer, som berättade att han haft långa konferenser med Philipp och Röda Korsets ordförande justitierådet Sandström ang. avfattningen av den skrivelse om Raoul som skall avgå till det ryska Röda Korset. Beer hade då försökt medla mellan Philipps och Sandströms olika uppfattningar om skrivelsens formulering. Han nämnde också att Sohlman, i händelse Sverige får en plats i F.N.s säkerhetsråd antagligen blir förflyttad dit, och att envoyé Allard i så fall är designerad dit, såsom hans efterträdare. i Moskva. Allard, som nu är i Prag, lär vara känd för att föra ett kraftigt språk, som visar sig vara effektivare i länderna bakom järnridån, än den servila hållning, som herrar Söderblom och Sohlman brukat använda.

På kvällen talade jag med Philipp om mitt samtal med Beer. Philipp påstod att han ^{haft} mycket lätt att komma överens med Sandström, som vunnit hans stora högaktning, vilket inte var fallet med Beer.